
Vergaderjaar 2006–2007

28 130

Sociale werkvoorziening

Nr. 5

BRIEF VAN DE ALGEMENE REKENKAMER

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 29 maart 2007

Hierbij bieden wij u het op 16 maart 2007 door ons vastgestelde rapport «Sociale werkvoorziening. Terugblik 2007» aan.

Algemene Rekenkamer

drs. Saskia J. Stuiveling,
president

Jhr. mr. W.M. de Brauw,
Secretaris

Vergaderjaar 2006–2007

28 130

Sociale werkvoorziening

Nr. 6

RAPPORT: TERUGBLIK 2007

Inhoud

1	Over dit onderzoek	5
1.1	De bedoeling van terugblikonderzoeken	5
1.2	Onze aanbevelingen uit 2001	6
1.3	Conclusies	6
2	Versterk de regierol van de gemeenten	7
2.1	Achtergrond aanbeveling	7
2.2	Stand van zaken in 2006	7
2.3	Conclusie	9
3	Pak de wachtlijstproblematiek aan	10
3.1	Achtergrond aanbeveling	10
3.2	Stand van zaken in 2006	10
3.3	Conclusie	11
4	Samenvattend beeld overige aanbevelingen	13
5	Reactie minister en nawoord Algemene Rekenkamer	14
5.1	Reactie minister	14
5.2	Nawoord Algemene Rekenkamer	14
Bijlage 1	Overzicht aanbevelingen en reactie oorspronkelijke rapport (2001)	15
	Literatuur	16

1 OVER DIT ONDERZOEK

1.1 De bedoeling van terugblikonderzoeken

De onderzoeksrapporten van de Algemene Rekenkamer bevatten standaard een aantal aanbevelingen. Deze zijn gericht op de oplossing van problemen die wij in het onderzoek hebben gesignaleerd. Ministers zeggen soms naar aanleiding van deze aanbevelingen concrete acties toe, soms ook niet. Wat gebeurt er met de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer en de toezeggingen van bewindspersonen na de publicatie van ons rapport? Hebben onze aanbevelingen opvolging gekregen? Deze vragen willen we graag beantwoorden. Niet alleen omdat de problemen die we signaleren om een oplossing vragen, maar ook omdat we willen beoordelen of onze aanbevelingen aan hun doel beantwoorden: zijn ze concreet genoeg, kunnen de ministeries er iets mee?

In 2004 heeft de Algemene Rekenkamer een systeem opgezet om de effecten van aanbevelingen te bepalen. Wij monitoren over een langere periode – zonedig vijf jaar of langer – of ministeries onze aanbevelingen opvolgen en hun toezeggingen nakomen. We voeren daarvoor niet alleen gesprekken met ambtenaren, maar steunen ook zoveel mogelijk op de (voortgangs)informatie van de ministeries zelf.

Bij de presentatie van de terugblikonderzoeken maken wij, conform onze strategie, een onderscheid tussen aanbevelingen die gericht zijn op het verbeteren van het functioneren van de overheid en aanbevelingen die gericht zijn op het presteren van de overheid.

Met ons onderzoek naar het functioneren van de overheid leveren we een bijdrage aan een transparante overheid die verantwoording aflegt over wat zij doet. Dit onderzoek is vooral gericht op de bedrijfsvoering van ministeries, op de wijze waarop ministeries zich verantwoorden en toezicht houden en op het rechtmatig handelen van ministeries. Bij ons onderzoek naar het presteren van de overheid vragen we ons af of het beleid van ministeries uitvoerbaar en handhaafbaar is, of de beleidsdoelen bereikt worden en of dat op een doelmatige wijze gebeurt.

Wij bekijken voor ieder onderzoek afzonderlijk welke aanbevelingen en toezeggingen wij volgen en hoe vaak we dat doen. Dat is ook logisch: sommige aanbevelingen gaan over zaken die jaren nodig hebben om hun beslag te krijgen, andere aanbevelingen kunnen op veel kortere termijn gerealiseerd worden.

In deze terugblik staat ons rapport Sociale werkvoorziening uit 2001 centraal. We presenteren de resultaten van ons vervolgonderzoek naar het al dan niet opvolgen van de aanbevelingen uit dit onderzoek. Daar hebben we in 2003 ook al eens naar gekeken. Toen bleek dat de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) een aantal maatregelen zou nemen die in overeenstemming waren met onze aanbevelingen. Ook had de minister een moderniseringstraject in gang gezet, dat onder andere tot doel had zoveel mogelijk WSW-werknemers bij reguliere werkgevers aan de slag te laten komen (via het instrument begeleid werken). Een ander doel was te komen tot een heldere opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie tussen gemeenten en sociale werkvoorziening-bedrijven (sw-bedrijven). De Algemene Rekenkamer nam destijds met instemming kennis van deze voornemens. Het was in 2003 echter nog te vroeg om de resultaten van de aangekondigde verbeteringen en van het moderniseringstraject te beoordelen. Om die reden hebben we nu opnieuw naar het effect van onze aanbevelingen gekeken.

1.2 Onze aanbevelingen uit 2001

Bijlage 1 bevat alle aanbevelingen uit de oorspronkelijke publicatie *Sociale werkvoorziening* (Algemene Rekenkamer, 2001). Deze aanbevelingen waren alle gericht op het vergroten van de doeltreffendheid en doelmatigheid van de sociale werkvoorziening (en dus op het verbeteren van het presteren van de overheid). Twee van de aanbevelingen bekijken we nader in deze terugblik.

De eerste en belangrijkste aanbeveling die we bespreken (in hoofdstuk 2) is om duidelijke opdrachtgever-opdrachtnemerrelaties te bewerkstelligen tussen gemeenten en uitvoerende organisaties (aanbeveling 1 in de bijlage). In 2003 bleek dat de minister een moderniseringstraject in gang had gezet om de gemeentelijke regierol te versterken. Het moderniseringstraject heeft inmiddels geleid tot een wetsvoorstel dat aan de Tweede Kamer is aangeboden.

De tweede aanbeveling die we bespreken (in hoofdstuk 3) is om onderzoek te doen naar de oorzaken van de lange wachttijd (aanbeveling 6 in de bijlage). De minister gaf in 2003 aan dat onderzoek uiteenlopende oorzaken van de lange wachttijd aan het licht had gebracht. We zijn nagegaan in hoeverre het is gelukt de gemiddelde wachttijd terug te dringen.

De stand van zaken van de overige aanbevelingen beschrijven we in hoofdstuk 4.

1.3 Conclusies

De minister heeft aan vrijwel alle aanbevelingen gevolg gegeven. Een aantal aanbevelingen leidde tot implementatie van verbetermaatregelen. Andere aanbevelingen, zoals het versterken van de regierol van gemeenten, heeft de minister verwerkt in het wetsvoorstel tot wijziging van de WSW dat recent bij de Tweede Kamer is ingediend. Dit wetsvoorstel is het resultaat van het moderniseringstraject dat ten tijde van onze effectmeting in 2003 in gang werd gezet. De maatregelen die in het wetsvoorstel zijn opgenomen om de regierol van gemeenten te versterken, zijn in lijn met de aanbeveling die wij op dat punt in 2001 deden.

Met betrekking tot de wachtlijstproblematiek constateert de Algemene Rekenkamer dat de gemiddelde wachttijd weliswaar is teruggedrongen, maar dat nog steeds een grote groep personen meer dan een jaar wacht op een WSW-plek. Behalve de wachttijd is ook de omvang van de wachtlijst een probleem en bij ongewijzigd beleid zal dit probleem nog jaren blijven bestaan. Om het presteren van de overheid ook op deze punten te verbeteren, vragen wij nogmaals aandacht voor deze problematiek.

2 VERSTERK DE REGIEROL VAN DE GEMEENTEN

2.1 Achtergrond aanbeveling

De Algemene Rekenkamer constateerde in 2001 dat er spanning bestond tussen de twee hoofddoelstellingen van de WSW: het bieden van een beschermde werkomgeving enerzijds en het bevorderen van de uitstroom naar regulier werk anderzijds. Verreweg de meeste WSW-geïndiceerden werken binnen de beschermde werkomgeving van het sw-bedrijf. Veel sw-bedrijven hebben daarvoor geïnvesteerd in kostbare productielijnen. Het bevorderen van de uitstroom zou de continuïteit van het sw-bedrijf in gevaar kunnen brengen omdat het bedrijf daarmee de meest bekwame werknemers verliest. Vanwege dit bedrijfseconomisch belang kwam er weinig terecht van de uitstroom naar regulier werk. Ook constateerde de Algemene Rekenkamer dat begeleid werken, dat eveneens de uitstroom naar regulier werk zou moeten bevorderen, nauwelijks van de grond kwam. Er waren niet of nauwelijks prikkels om de uitstroom te bevorderen.

Veel gemeenten lieten het bovendien aan het sw-bedrijf over om te bepalen welke doelstelling prioriteit had.

Om de spanning tussen de hoofddoelstellingen weg te nemen, deed de Algemene Rekenkamer de aanbeveling om te zorgen voor duidelijke opdrachtgever-opdrachtnemerrelaties tussen gemeenten en sw-bedrijven. De regie over de uitvoering moet volgens ons in plaats van bij de sw-bedrijven, bij de gemeenten komen te liggen. De gemeente zou vervolgens met het sw-bedrijf moeten afspreken welke inspanningen het bedrijf levert voor het bereiken van welke doelstelling. Wij vonden overigens dat het opdrachtnemerschap niet beperkt hoeft te blijven tot de sw-bedrijven. Ook bijvoorbeeld re-integratiebedrijven zouden hun diensten aan de gemeente kunnen aanbieden.

In zijn reactie op het rapport destijds zei de minister van SZW onze aanbeveling te onderschrijven. Daarbij plaatste hij echter wel de kanttekening dat de uitstroom naar regulier werk niet moest worden beschouwd als een hoofddoelstelling van de wet, maar als een afgeleide doelstelling van het bieden van arbeid onder aangepaste omstandigheden. Op een WSWplaats kan een werknemer zijn arbeidsbekwaamheid behouden en vergroten. Op termijn kan dat leiden tot uitstroom naar regulier werk.

2.2 Stand van zaken in 2006

Eind 2002 startte de minister een moderniseringstraject voor de WSW, dat onder andere moest leiden tot meer sturing door gemeenten en een heldere scheiding van verantwoordelijkheden tussen gemeenten en sw-bedrijven. Dit traject resulteerde in het wetsvoorstel tot wijziging van de WSW dat in augustus 2006 aan de Tweede Kamer is gezonden (Ministerie van SZW, 2006).

Met het wetsvoorstel bevestigt de minister zijn eerdere standpunt dat het bieden van arbeid onder aangepaste omstandigheden hoofddoel van de WSW is en dat het bevorderen van de uitstroom naar regulier werk geen zelfstandige doelstelling is, maar een afgeleide doelstelling. De minister constateert dat het hoofddoel van de wet nog onvoldoende gerealiseerd wordt. Zo wordt het instrument begeleid werken nog te weinig ingezet en is het wachtlijstbeheer niet optimaal.

In het wetsvoorstel wordt de regierol van de gemeenten versterkt. Daarvoor worden de volgende maatregelen voorgesteld:

- De private en publieke taken worden gescheiden. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor een aantal taken bij de uitvoering van de WSW, te weten het wachtlijstbeheer, het verzorgen van de aanvraag voor herindicatie bij CWI en het bekostigen van plaatsen voor begeleid werk. De gemeente kan de verantwoordelijkheid voor deze taken niet meer delegeren aan een privaatrechtelijke rechtspersoon, wat in de oude situatie nog wel kon.
- Het Rijk verstrekt de middelen voor de WSW voortaan aan individuele gemeenten. Veel gemeenten hebben de uitvoering van de WSW op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) overgedragen aan een publieke organisatie (het zogenoemde werkvoorzieningschap). Als er een werkvoorzieningschap is, ontvangt dat de WSW-subsidie op dit moment rechtstreeks. Het wetsvoorstel maakt daar een einde aan. Daarmee wordt de verantwoordelijkheid van de individuele gemeente benadrukt. De minister verwacht dat gemeenten in de nieuwe situatie meer bewust de afweging zullen maken welke taken en bijbehorende middelen zij aan het samenwerkingsverband willen overdragen.
- De financieringssystematiek wordt vereenvoudigd. Op dit moment ontvangen de gemeenten een bedrag per geplaatste WSW-er. Gemeenten kiezen daarom vaak voor snelle plaatsing bij een sw-bedrijf. In de nieuwe financieringssystematiek blijft het totale budget dat landelijk beschikbaar is voor de uitvoering van de WSW (€ 2,2 miljard) gelijk. Maar anders dan voorheen wordt het geld over de gemeenten verdeeld naar rato van het aantal geïndiceerden. Voorwaarde voor de financiering is wel dat de gemeente een minimaal aantal plaatsen moet realiseren. De nieuwe vereenvoudigde systematiek moet ertoe leiden dat gemeenten het WSW-geld met meer maatwerk inzetten en op zoek gaan naar mogelijkheden om de subsidie zo efficiënt mogelijk in te zetten, binnen of buiten een sw-bedrijf.

Al deze maatregelen moeten gemeenten stimuleren om vooraf na te denken over de wijze waarop zij aangepaste arbeid voor de WSW-geïndiceerden het best kunnen realiseren en wat daarbij de rol van het sw-bedrijf zal zijn. Het bedrijfseconomisch belang van het sw-bedrijf komt in die afweging minder centraal te staan.

Wij plaatsen bij deze maatregelen de kanttekening dat veel gemeenten, ook in de nieuwe situatie, uiteindelijk zelf geconfronteerd worden met eventuele tekorten die bij een sw-bedrijf ontstaan. Nog afgezien van de eventuele juridische aansprakelijkheid voor dergelijke tekorten, hebben gemeenten belang bij de continuïteit van een sw-bedrijf vanwege de zorg voor de geïndiceerden die er werkzaam zijn. Verder veronderstellen we dat gemeenten, in elk geval de eerste jaren, een substantieel deel van de toegekende WSW-middelen zullen moeten afdragen aan sw-bedrijven, omdat de meeste geïndiceerden daar werkzaam zijn. De financiële ruimte voor gemeenten om regie te voeren is daardoor voorlopig beperkt. Pas op langere termijn, wanneer meer werknemers buiten het sw-bedrijf werken en gemeenten daardoor minder afhankelijk zijn van het sw-bedrijf, kunnen gemeenten daadwerkelijk meer gaan sturen. In de visie van de minister moeten sw-bedrijven zich ontwikkelen van een productiebedrijf (gericht op de eigen productielijnen) naar een mensontwikkelbedrijf (gericht op de begeleiding van arbeidsgehandicapten). Het zal per sw-bedrijf verschillen hoeveel tijd die omslag vergt.

2.3 Conclusie

De maatregelen die in het wetsvoorstel tot wijziging van de WSW zijn opgenomen om de regierol van gemeenten te versterken, zijn in lijn met de aanbeveling die de Algemene Rekenkamer in 2001 heeft gedaan. Naar verwachting zullen deze maatregelen pas op langere termijn effect sorteren, omdat gemeenten ook in de nieuwe situatie belang hebben bij continuïteit van het sw-bedrijf. Een meer zakelijke relatie tussen gemeenten en sw-bedrijf zal geleidelijk vorm moeten krijgen.

3 PAK DE WACHTLIJSTPROBLEMATIEK AAN

3.1 Achtergrond aanbeveling

Wij stelden in 2001 vast dat de omvang van de wachtlijsten voor een WSW-plaats sinds de herziening van de WSW per 1 januari 1998 aanzienlijk kleiner was geworden. Het bleek echter niet gelukt om de lange gemiddelde wachttijd (in 2000 bijna twee jaar) terug te dringen. Bovendien bleek een aanzienlijk aantal geïndiceerden langer dan drie jaar op de wachtlijst te staan. Het was destijds onduidelijk of dit kwam door vervuiling van de wachtlijst of doordat het sw-bedrijf geen geschikte plaats kon of wilde creëren. Wij deden de aanbeveling onderzoek te doen naar de wachtlijsten.

In zijn reactie op het rapport gaf de minister van SZW aan dat de lengte van de wachtlijst van WSW-geïndiceerden sinds de invoering van de vernieuwde WSW (in 1998) al aanzienlijk was afgenomen: van ruim 20 000 personen eind 1997 tot ruim 6 000 personen eind 2000. De minister was het wel met ons eens dat de wachttijd nog een punt van zorg was. Hij had inmiddels een onderzoek aanbesteed naar de oorzaken daarvan.

In 2003 constateerden wij dat de minister in 2002 een onderzoek had gedaan naar de wachttijden, maar dat de uitkomsten daarvan geen aanleiding waren geweest voor forse ingrepen vanuit zijn ministerie. Destijds gaf de minister namelijk aan dat het onderzoek naar de lange wachttijd duidelijk maakte dat de oorzaken daarvoor zowel lagen in sociale als in motivationele redenen bij WSW-geïndiceerden. Verder bleek dat sommige gemeenten nog teveel de beschikbare werkplekken centraal stelden bij de plaatsing van WSW-geïndiceerden, in plaats van, andersom, op zoek te gaan naar geschikte werkplekken voor de personen op de wachtlijst. Ten slotte bleek er een «schijnwachttijd» te zijn, doordat personen op de wachtlijst ondertussen elders actief waren, bijvoorbeeld op een gesubsidieerde arbeidsplaats.

3.2 Stand van zaken in 2006

De Algemene Rekenkamer heeft onderzocht wat de minister sinds 2003 ondernam om de wachtlijstproblematiek aan te pakken. Per 1 januari 2005 voerde de minister enkele maatregelen door om de wachttijd terug te dringen. Gemeenten die personen langer dan een jaar op de wachtlijst laten staan, maar gezien de beschikbare plaatsingsruimte wel hadden kunnen plaatsen, worden hiervoor beboet door vermindering van de subsidie. WSW-geïndiceerden van hun kant dienen een aanbod van een passende werkplek te aanvaarden. Weigert betrokkene een dergelijk aanbod, dan heeft de gemeente de bevoegdheid de indicatie in te trekken en deze persoon dus van de wachtlijst af te halen. Gemeenten voorkomen daarmee vervuiling van de wachtlijsten. Eind 2005 stonden ruim 15 000 WSW-geïndiceerden op de wachtlijst. In totaal stond 40% van hen langer dan een jaar op de wachtlijst. De gemiddelde wachttijd was in 2005 11,6 maanden (Ministerie van SZW, 2006a).

De minister betrok de wachtlijstproblematiek ook in het moderniserings-traject: het wetsvoorstel bevat maatregelen om de wachttijden terug te dringen. De voornaamste maatregel is de invoering van het recht op plaatsing binnen twaalf maanden. Een WSW-geïndiceerde die na twaalf maanden nog niet is geplaatst, kan bij de gemeente een klacht indienen als er nog voldoende WSW-budget beschikbaar is voor zijn of haar

plaatsing, of als een andere WSW-geïndiceerde die later op de wachtlijst is gekomen, eerder is geplaatst. Als de klachtenprocedure niet tot een oplossing leidt, is een beroep op de civiele rechter mogelijk.

In het kader van de modernisering van de WSW stelde de minister nog twee maatregelen voor om de wachtlijstproblematiek aan te pakken. Beide maatregelen konden bij de voorbereiding van het wetsvoorstel echter niet op instemming van de Tweede Kamer rekenen (Ministerie van SZW, 2006b).

De eerste maatregel die de minister voorstelde was om de WSW-doelgroep die is ingestroomd vóór 1998 (invoering van de nieuwe WSW) te herindiceren. Deze groep vormt 60% van het WSW-bestand en zou, als de nieuwe en strengere toetsingskaders van de WSW gevolgd zouden worden, naar verwachting voor een belangrijk deel niet meer tot de categorie van WSW-geïndiceerden behoren. Een meerderheid in de Tweede Kamer vond herindicatie van deze groep bezwaarlijk, vanwege de sociale consequenties die dit voor deze groep zou kunnen hebben. Ook plaatsten enkele fracties vraagtekens bij het verwachte effect van de maatregel.

Ten tweede wilde de minister wettelijk regelen dat gedeeltelijk arbeidsgeschikten pas een WSW-indicatie konden aanvragen nadat was gebleken dat re-integratie naar de reguliere arbeidsmarkt niet mogelijk was. Door deze maatregel zouden minder arbeidsgehandicapten doorstromen naar de WSW. De Tweede Kamer was echter van mening dat hiermee een onnodige drempel werd opgeworpen voor de aanvraag van een WSW-indicatie.

In vervolg op de reactie van de Tweede Kamer stelt de minister dat gemeenten, verantwoordelijk voor het beheer van de wachtlijsten, wellicht door efficiënter te werken meer plekken kunnen realiseren. Bovendien kunnen gemeenten proberen de wachtlijsten verder op te schonen.

De minister verwacht dat het probleem van de omvang van de wachtlijsten de komende jaren blijft bestaan. Op grond van de huidige in- en uitstroom en van het beschikbare macrobudget waarmee circa 90 000 WSW-plaatsen gerealiseerd kunnen worden, is het niet mogelijk de wachtlijsten weg te werken. Verwacht wordt dat in de periode 2006–2011 het percentage WSW-geïndiceerden dat op de wachtlijst staat, constant zal blijven op circa 10% van het totaal (Ministerie van SZW, 2006c). Wij merken hierbij op dat het grote aantal wachtenden vermoedelijk ook gevolgen zal hebben voor de gemiddelde wachttijd.

3.3 Conclusie

De minister van SZW heeft de aanbeveling om onderzoek te doen naar de wachtlijstproblematiek opgevolgd. Hij heeft tevens maatregelen genomen om de gemiddelde wachttijd te bekorten. Wij stellen vast dat de prestatie van de overheid daardoor is verbeterd, want de gemiddelde wachttijd is korter geworden: er staan nog maar weinig WSW-geïndiceerden langer dan drie jaar op de wachtlijst. Wij stellen echter ook vast dat voor een grote groep de wachttijd langer dan een jaar is. De omvang van de wachtlijst vormt ook een probleem. Bij ongewijzigd beleid zal tot en met 2011 naar verwachting 10% van de WSW-geïndiceerden op de wachtlijst staan.

De minister achtte verdergaande maatregelen nodig om de wachtlijstproblematiek verder aan te pakken. Voorstellen hiertoe konden echter niet op steun van de Tweede Kamer rekenen. Omdat bij ongewijzigd beleid de

oplossing niet dichterbij komt, brengen wij deze reeds langlopende problematiek nogmaals onder de aandacht van de minister van SZW.

4 SAMENVATTEND BEELD OVERIGE AANBEVELINGEN

Hierbij geven wij kort de stand van zaken weer van de overige aanbevelingen die de Algemene Rekenkamer in 2001 deed.

Voeg aan het indicatiebesluit een uitspraak toe over de afstand tot de reguliere arbeidsmarkt, zodat gemeenten en sw-bedrijven kunnen afspreken welke inspanningen nodig zijn en op welke termijn iemand kan uitstromen.

Met het wetsvoorstel tot wijziging van de WSW bevestigt de minister zijn eerdere standpunt dat uitstroom naar regulier werk geen hoofddoelstelling van de wet is (zie paragraaf 2.1). De aanbeveling heeft daarmee aan relevantie ingeboet. Bij het indicatiebesluit wordt geen uitspraak over de afstand tot de arbeidsmarkt of re-integratieadvies gevoegd.

Maak het systeem van herindicatie flexibeler. Laat de indicatiecommissie bepalen voor hoeveel jaar een indicatie geldt.

De minister heeft de aanbeveling met ingang van 1 januari 2005 opgevolgd.

Breng de aanmelding en indicatiestelling onder bij de Centra voor Werk en Inkomen (CWI). De onafhankelijkheid van de indicatie is hierdoor beter gewaarborgd en een sluitende aanpak krijgt meer kans van slagen.

De minister heeft de aanbeveling met ingang van 1 januari 2005 opgevolgd. Na de overdracht aan CWI ontstonden er aanvankelijk problemen rondom de tijdigheid van (her)indicaties. CWI heeft maatregelen getroffen om dit op te lossen. Deze maatregelen hebben zichtbaar resultaat gehad.

Ondersteun de gemeenten meer op uitvoeringsniveau. Hierbij kan gedacht worden aan het opstellen van modelcontracten, het inzicht geven in best-practices en het inventariseren van de behoeften bij gemeenten op dit gebied.

De minister heeft de gemeenten ondersteund bij het ontwikkelen van de regierol; dit vond vooral plaats in het kader van de voorbereiding van de modernisering van de WSW.

Stimuleer begeleid werken vanuit het oude werknemersbestand en beloon gemeenten voor geleverde prestaties op dit punt.

De minister neemt maatregelen om begeleid werken te bevorderen. Deze zijn grotendeels opgenomen in de moderniseringsvoorstellen. De effectiviteit van de maatregelen kan nog niet worden vastgesteld.

5 REACTIE MINISTER EN NAWOORD ALGEMENE REKENKAMER

5.1 Reactie minister

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft op 2 maart 2007 gereageerd op het onderzoek van de Algemene Rekenkamer¹.

De minister geeft aan dat de wachttijd- en wachtlijstproblematiek de aandacht heeft van het vorige en huidige kabinet. Gemeenten kunnen de indicatie intrekken van personen die een passende WSW-arbeidsplaats weigeren en daardoor de wachtlijst opschonen. Ook zijn gemeenten verplicht om, voor zover de taakstelling dat mogelijk maakt, WSW-geïndiceerden op de wachtlijst binnen een jaar een arbeidsplaats aan te bieden. Is dat gezien de taakstelling niet mogelijk, dan moeten gemeenten mensen plaatsen in volgorde van instroom op de wachtlijst. Dit om te voorkomen dat bedrijfsgebonden voorkeuren voorrang krijgen boven het belang van de individuele WSW-geïndiceerde die daardoor onnodig lang op de wachtlijst blijft staan.

De minister merkt op dat het vorige kabinet aan het parlement ook heeft voorgesteld om ruimte te maken in de WSW voor de doelgroep die daar echt op aangewezen is. Het voorstel hield in dat een deel van de oude doelgroep van vóór 1998 alsnog in aanmerking zou komen voor de sindsdien ingevoerde periodieke herindicatie. Vervolgens zou aan die personen, die niet meer tot de doelgroep van de WSW blijken te behoren, een passende arbeidsplaats buiten de WSW worden aangeboden. Dat voorstel heeft het parlement niet overgenomen. De minister voegt eraan toe dat voor de activering van de WSW-geïndiceerden op de wachtlijst en de implementatie van het wetsvoorstel modernisering WSW bij de begrotingsbehandeling van de ministeries van BZK en SZW voor 2007 twee keer € 25 mln. beschikbaar is gekomen. Het kabinet zal, aldus de minister, zich in overleg met gemeenten bezinnen op verdere maatregelen om de omvang van de wachtlijst te beperken.

5.2 Nawoord Algemene Rekenkamer

Uit de reactie van de minister van SZW maken wij op dat hij onze conclusies onderschrijft.

Wij waarderen het dat bij de begrotingsbehandeling van de ministeries van BZK en SZW extra middelen beschikbaar zijn gekomen om de wachtlijstproblematiek aan te pakken en wachten met belangstelling af welke verdere maatregelen mogelijk nog genomen zullen worden om de omvang van de wachtlijst te beperken.

¹ De volledige tekst van de brief van de minister is terug te vinden op de website van de Algemene Rekenkamer (www.rekenkamer.nl)

Overzicht aanbevelingen en reactie oorspronkelijke rapport (2001)

	Aanbeveling	Reactie minister
1	Neem de spanning in de uitvoering tussen de twee doelstellingen van de WSW weg. Dit is te bereiken door duidelijke opdrachtgever-opdrachtnemerrelaties tussen gemeenten en uitvoerende organisaties te bewerkstelligen, waarin wordt vastgelegd welke inspanningen voor welke doelstellingen verwacht worden en wie waarvoor verantwoordelijk is. De financiële belangen van het sw-bedrijf en de gemeente dienen strikt gescheiden te zijn en het opdrachtgeverschap hoeft ook niet beperkt te blijven tot sw-bedrijven.	De minister onderschrijft de aanbeveling van de Algemene Rekenkamer om de spanning in de uitvoering tussen de twee doelstellingen van de WSW weg te nemen. Duidelijke opdrachtgever-opdrachtnemerrelaties tussen gemeenten en uitvoerende organisaties kunnen hieraan bijdragen, als daarin wordt vastgelegd welke inspanningen worden verwacht en wie waarvoor verantwoordelijk is.
2	Voeg aan het indicatiebesluit een uitspraak toe over de afstand tot de reguliere arbeidsmarkt, zodat gemeenten en sw-bedrijven kunnen afspreken welke inspanningen nodig zijn en op welke termijn iemand kan uitstromen.	De minister onderschrijft de aanbeveling dat aan het indicatiebesluit een uitspraak toegevoegd moet worden over de afstand tot de reguliere arbeidsmarkt.
3	Maak het systeem van herindicatie flexibeler. Laat de indicatiecommissie bepalen voor hoeveel jaar een indicatie geldt.	De minister onderschrijft de aanbeveling dat het wenselijk is dat de indicatiecommissie bepaalt voor hoeveel jaar een indicatie geldt.
4	Breng de aanmelding en indicatiestelling onder bij CWI. De onafhankelijkheid van de indicatie is hierdoor beter gewaarborgd en een sluitende aanpak krijgt meer kans van slagen.	De minister onderschrijft de aanbeveling de indicatiestelling onder te brengen bij CWI.
5	Ondersteun de gemeenten meer op uitvoeringsniveau. Hierbij kan gedacht worden aan het opstellen van modelcontracten, het inzicht geven in bestpractices en het inventariseren van welke behoeften er op dit gebied bestaan bij gemeenten.	De minister geeft aan dat de ondersteuning van de gemeenten bij hun aansturing van de uitvoering van de WSW verder zal worden opgepakt.
6	Onderzoek wat de oorzaak is van het feit dat een grote groep mensen langer dan drie jaar op de wachtlijst staat en waarom zoveel mensen om onbekende redenen uit de wachtlijst stromen.	De minister is het met de Algemene Rekenkamer eens dat de wachttijd nog een punt van zorg is. Hij heeft een onderzoek aanbesteed naar de oorzaken van de lange gemiddelde wachttijd.
7	Stimuleer begeleid werken vanuit het oude werknemersbestand en beloon gemeenten voor geleverde prestaties op dit punt.	De minister onderschrijft de aanbeveling om begeleid werken vanuit het oude werknemersbestand te stimuleren en gemeenten voor geleverde prestaties op dit punt te belonen.

Literatuur

Algemene Rekenkamer (2001). *Sociale werkvoorziening*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2001–2002, 28 130, nrs. 1–2. Den Haag: SDU.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2006), *Wijziging van de Wet sociale werkvoorziening in verband met een betere realisering van de met die wet beoogde doelen; Voorstel van wet*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 30 673, nr. 2. Den Haag: SDU.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2006a), *Vaststelling begroting Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 2007; Verslag houdende een lijst van vragen en antwoorden*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 800 XV, nr. 9. Den Haag: SDU.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2006b), *Sociale werkvoorziening; Motie over aanpassing modernisering van de sociale werkvoorziening*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 29 817, nr. 14. Den Haag: SDU.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2006c), *Vaststelling begroting Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 2007; Memorie van toelichting*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 800 XV, nr. 2. Den Haag: SDU.